

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „KOROŠKI SLOVENEK“,
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Politično in gospodarsko društvo, Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

List za politiko,
gospodarstvo in prosveto

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 15 grošev.
Stane četrtletno: 1 S 50 g; celoletno: 6 S. — g
Za Jugoslavijo
četrtletno: Din. 25.—; celoletno: Din. 100.—

„Kmečka zveza“ vas vabi, kmetje!

„Kmečka zveza“ zastopa stanovske in gospodarske interese domačega južnokoroškega kmetijstva! — Zastopniki „Kmečke zveze“ v kmetijski zbornici in njenih okrajnih in krajnih odborih jamčijo za pomoč in prospeh vaših kmetij! — Tem vašim možem dajajte zaupanje 20. novembra!

Mnogo si obetamo od kmetijske zbornice. Trdno smo uverjeni, da bo po prvih porodnih bolečinah globoko posegla v naše kmetijstvo in nam z nasveti, s stvarno in moralno pomočjo pomagala varovati naše po gospodarski krizi ogrožene kmetije. So li naši upi v to kmetijsko zastopstvo pretirani? Ali imajo res prav tisti, ki gledajo novo gospodarsko ustanovo z nezaupanjem?

Ne pozabimo! Kmetijska zbornica bo za koroško kmetijstvo najmanj enakega pomena in važnosti kot so zanj velike svetovne gospodarske konference. V vaših rokah, kmetje in poljedelci, je njen pomen in njena važnost! Z glasovnico v rokah bodete 20. novembra dooločevali njen ustroj in smer njenega dela, z glasovnico v rokah bodete odločevali svojo gospodarsko usodo bodočih let. Vaša zasluga bo, če bo zbornica zajela vso resnobo in usodnost naših dnevov in zamogla iztrgati naše kmetijstvo iz koščeni rok usodepolnega, razkrajajočega gospodarskega liberalizma in uničujočega socializma katerih zastopnika sta pri nas koroški Landbund in socialdemokraška „Freie Vereinigung der Arbeitsbauern, Keuscher und Pächter“. Vaša sodba bo, če bo zbor-

nica prezrla znamenja naših dnevov in če ne bo postavila kmetijstva zopet na fundament zdravih zakonov gospodarskega življenja in ne povdarila potrebe stanovske vzajemnosti.

Ne pozabimo! Globoko v gospodarski in socialni bedi smo in čakajo nas še hudi in žalostni časi. Ali nam ni že dovolj joka in siromaštva in strahu? Ali res hočemo, da nas prisilijo bodoča leta z vso svojo grozoto v pravo misel? Da nas prisilijo bodoča leta s težkimi udarci v edino pravo misel stanovske vzajemnosti, v smotreno in v zdravi krščanski in narodni podlagi usidrano gospodarjenje!

Kmetje, poljedelci od zgornje Zile do spodnje Podjune! Poslušnite besedam naših dnevov. Besedam sedanje gospodarske in socialne stiske, ki narekujejo vsemu zavednemu in nezavednemu slovenskemu ljudstvu južne Koroške enotno, v veri, v narodni in stanovski svojstvenosti ukoreninjeno delo za rešitev južnokoroškega kmetijstva. Danes gre najprej za rešitev v svojem obstoju ogroženega kmetijstva!

Kmetje, poljedelci od zgornje Zile do spodnje Podjune! Zato vas vabimo v okrilje naše

„Kmečke zveze“ (Bauernbund)!

Pota in cilji „Kmečke zveze“ so narekovani iz stiske naših dnevov in tako hoče zveza delovati v blagor in prospeh vsega domačega kmetijstva.

Zastopniki „Kmečke zveze“ v kmetijski zbornici in njenih okrajnih in krajnih zastopih so pošteni, domači gospodarji. Gospodarska zmožnost in značajnost sta njihova legitimacija. S skrbjo, katero posvečajo svojim kmetijam, hočejo skrbeti tudi za vaše kmetije! Svojo možnost in poštenost hočejo zastaviti tudi za prospeh vaših gospodarstev! Ne poverite zastopstva svojih gospodarskih teženj tujcem in nedomačinom, ki vas in vaših želj do danes niso poznali! Ne nasedajte dobrikanju tujih strank in organizacij, ki bodo vaše kmetije še naprej prodajale tujcem po veri in jeziku in vas puščale v bedi in siromaštvu!

Volite 20. novembra može domače „Kmečke zveze“!

Kandidati „Kmečke zveze“ v kmetijsko zbornico:

1. Mayer Franc, posestnik na Bistrici, obč. Št. Jakob v Rožu.
2. Grill Anton, posestnik na Plaznici, obč. Bela.
3. Poljanec Vinko, župnik v Škocjanu.
4. Mikl Karl, posestnik v Maloščah pri Bekštanju.
5. Warmuth Anton, posestnik na Brdu pri Šmohoru.
6. Kunčič Tomo, posestnik v Spodnji Kneži pri Grebinju.
7. Pečnik Vinko, posestnik na Rutah, obč. Bistrica pri Pliberku.
8. Krassnik Matevž, posestnik v Št. Janžu v Rožu.

Okrajno zastopstvo Beljak:

1. Franc Mertelj, posestnik v Zmoticah pri Brnci.
2. Janez Vošpernik, posestnik v Podravljah.
3. Janez Wiesek, posestnik v Drevljah, obč. Straja vas.
4. Pavl Jobst, posestnik v Prosovičah, obč. Marija na Zili.
5. Jože Mikl, posestnik v Št. Lenartu pri Podkloštru.
6. Janez Gallob, posestnik na Brnci.

7. Janez Wiegele, posestnik v Zahomcu, obč. Straja vas.
8. Gabrijel Markus, posestnik v Domačalah, obč. Podravlje.

Okrajno zastopstvo Borovlje:

1. Jože Partl, posestnik na Mačah, obč. Bistrica v Rožu.
2. Florijan Lapuš, posestnik v Podsini vasi, obč. Svetna vas.
3. Jože Goričnik, posestnik v Glinjah pri Borovljah.

4. Matevž Schlemitz, posestnik v Kapli pri Borovljah.
5. Wastl Lausegger, posestnik v Sloveniem Plajberku.
6. Kelich Janez, posestnik v Zgornjem Kotu, obč. Sele.

Okrajno zastopstvo Dobrlavas:

1. Anton Grill, posestnik na Plaznici, obč. Bela.
2. Martin Wastl, posestnik v Lovankah pri Dobrli vasi.
3. Janez Cirgoj, posestnik v Globasnici.
4. Janez Urank, posestnik in župan v Galiciji.
5. Miha Kačnik, posestnik v Mali vasi pri Škocjanu.
6. Jože Wutte, posestnik v Gluhem lesu pri Št. Vidu v P.

Okrajno zastopstvo Celovec:

1. Andrej Šturm, posestnik v Svinčji vasi pri Št. Tomažu.
2. Kramer Lorenc, posestnik v Holbičah, obč. Škofiče.
3. Andrej Kruschitz, posestnik v Vesavi pri Kotmari vasi.
4. Rutnik Marko, posestnik v Dvorcu pri Radišah.
5. Andrej Leutschacher, posestnik na Ročici pri Kotmari vasi.
6. Karl Dobernik, posestnik na Brodu pri Grabštanju.

Okrajno zastopstvo Pliberk:

1. Marko Plešivčnik, posestnik v Šmihelu pri Pliberku.
2. Karl Krištof, posestnik v Žvabeku.
3. Alojz Milač, posestnik na Blatu.
4. Janez Kos, posestnik v Šmarjeti pri Libučah.
5. Janez Kaiser, posestnik v Rinkolah, obč. Blato.
6. Vinko Pečnik, posestnik na Bistrici pri Pliberku.
7. Aleš Keimbacher, posestnik na Bistrici pri Pliberku.
8. Andrej Močilnik, posestnik v Spodnjih Libučah.
9. Jurij Trampuš, posestnik v Dobu, obč. Blato.
10. Zdravko Podev, posestnik v Strpni vasi, obč. Bistrica pri Pliberku.

Okrajno zastopstvo Rožek:

1. Matevž Rainer, posestnik v Logi vasi pri Vrbi.
2. Janez Lepušič, posestnik na Ravnah, obč. Ledenice.
3. Janez Kaufmann, posestnik v Zgornjih Jerczah, obč. Kostanje.
4. Jože Štiker, posestnik v Št. Petru pri Št. Jakobu v Rožu.
5. Franc Ressenman, posestnik na Ledenicah.
6. Jakob Reichmann, posestnik v Lipi.
7. Zdravko Lesjak, posestnik na Bregu pri Rožeku.
8. Franc Obilčnik, posestnik v Lešah pri Št. Jakobu.
9. Filip Dragašnik, posestnik na Korenu pri Vrbi.
10. Franz Pečnik, posestnik na Reki pri Št. Jakobu.

Okrajno zastopstvo Šmohor:

1. Alojz Brugger, posestnik v Mostah, obč. Brdo.
2. Valentin Oswald, posestnik v Pazrljah, obč. Brdo.
3. Nikolaj Brugger, posestnik v Mostah.
4. Edvard Ravter, posestnik v Mečah, obč. Brdo.

Okrajno zastopstvo Velikovec:

1. Juri Čarf, posestnik v Velikovcu.
2. Tomo Kunčič, posestnik v Spodnji Kneži pri Grebinju.
3. Maks Grill, posestnik, pod Lipo, obč. Vovbre.
4. Štefan Marktl, posestnik v Šmiklavžu pri Rudi.
5. Andrej Škofič, posestnik v Voglah, obč. Važenberg.
6. Peter Kassi, posestnik na Djekšah.
7. Florijan Karner, posestnik v Gurčičah, obč. Št. Peter.
8. Avgust Krištof, posestnik Pod Bregom, obč. Gebinj.

Ne dajajte zastopstva kmetijskih interesov v roke Landbundu, ker bo tudi v zbornici nadaljeval enostransko podpiranje nemških veleposestnikov in nudil malemu in srednjemu kmetu samo drobtine! Socialdemokrati in komunisti bodo s svojim delom v zbornici poostriili razdor med malimi in večjimi kmeti, med gospodarji in posli, med gospodarskimi stanovi. Socializem in komunizem sta smrt kmetijstvu.

20. novembra bomo enotno volili naše „Kmečke zveze“!

K državnemu prazniku.

Dva državna praznika praznujemo v Avstriji: 1. maj in 12. november. A praznika sta brez prave vsebine, ker ju je politična zaslepljenost vsenemških krogov in strankarska strast razrednega socializma ponižala v prazna praznika. Socialisti ju praznujejo kot svoja dneva. Dne 12. novembra 1918 se je zaključila zgodovina večstoletne avstroogrske monarhije in začela doba male avstrijske republike. Avstrijska republika je otrok avstrijskega socializma in njegovih državnih, usoda je dala tega otroka v roke krščanskim socialcem in ti so se z njim kolikortoliko sprijaznili, dočim stoji vsenemška skupina ob strani in gleda prezirljivo neboljčnika, češ da je nezmožen življenja. Oboževan in hkrati preziran se otrok razvija kot njegovi sovrstniki — evropske države.

„Država je toplomer družabnega življenja“, je dejal neki visokošolski profesor. Ni še celo petdesetletje, ko je vladal v svetu brezobzirni liberalizem — sebičnost pod krinko svobode — in ta je zaslužil tudi državo kot dekle svojih ozkosrčnih ciljev. Hotel je, da služi državni aparat in državna oblast njegovemu profitu. Tedaj — v času najhujše socialne bede — je povzdignil svoj glas Leo XIII. in dejal: **Država bodi zaščitnica pravice in obče blaginje. Državna ustava, postava in uprava bodi v službi obče koristi in varuj interese vsega ljudstva in vseh njegovih udov pred sebičnostjo in krivico posameznikov ali poedinih skupin. Država bodi zaščitnica slabih, revnih in bednih, ki se ne morejo braniti, kajti premožni in bogati si morejo dati pravico sami.** Klic velikega papeža je šel po svetu kot novo oznanilo o državni nalogi in tedaj se je pričela doba socialne reforme. Državniki, prežeti pravega državniškega duha, so pričeli z reformo države, v parlamentih se je začelo razpravljati o socialni politiki, o pomoči revni množici delavstva, o delovnem pravu, ki naj zavaruje delavcu njegovo življenje, zdravje, moči, družino, plačo.

Pa življenje je padanje iz enega nasprotstva v drugo. Tako je pokazal tudi nadaljni razvoj države. Blagodejni so bili prvi državni koraki v prilog delavski množici, a zadnja leta kažejo, da se je država razvila v neko dobrodelno ustanovo, ki hoče pod imenom obče blaginje urejevati življenje s suhimi paragrafi iz svojih pisarn in ki si lasti pravico do delokrogov, ki niso izključno njej podrejeni. Danes ponižujejo državo v velikansko zdravilišče, ki naj zdravi svoje bolnike uradnim potom. Včeraj zaščitnica revne in slabotne množice, postaja država danes celo pomočnica nekdanjih mogočnejšev in oblastnikov. V svetu je danes nekako pravilo, da morajo države vršiti delo dobrodelnih ustanov s tem, da prevzamejo zažoga velepodjetja in veleposestva, jih finan-

cirajo iz svojih blagajin in vzdržujejo na svoje stroške. Tako se večajo državni stroški, z njimi rastejo davčna bremena in onemogočujejo vsako redno gospodarjenje. Država je danes na poti, da se obremeni z bremenom, ki ji ne pritičejo. Pa država posega poleg tega še v delokrog Cerkve in si hoče prilastiti izključno pravico sklepanja zakonov, šolske vzgoje otrok i. dr. In narodnim manjšinam, katerih kulturno življenje se bistveno razlikuje od kulture večinskega državnega naroda, hoče odrekati pravico do samostojnega kulturnega izživljanja.

Tod je tretji veliki vzrok, da državna misel ne najde pota v dušo ljudstva. Kajti življenjski zakon predpisuje državi vzajemno sodelovanje s Cerkvijo in ne trga naravne blaginje od nadnaravne: državi obenem predpisuje spoštovanje naravnih pravic vsakega ljudstva. In kdor ne spoštuje življenjskih zakonov, ta se sam odreka pravici do spoštovanja.

Dokler torej država ne bo upoštevala naravnih pravic narodov, za katerih naravni blagor ji je poverjena skrb, tako dolgo ne bo našla pota v njihova srca in tako dolgo bodo tudi državni prazniki brez prave vsebine.

Volitve v Nemčiji. Izid volitev ni prinesel presenečenja. Nacionalni socialisti so izgubili 35 mandatov, socialdemokrati 12, centrum 6; napredovali so komunisti za 11 mandatov, nemškonacionalci 12, nemška ljudska stranka 4. Razmeroma najmočnejša stranka po številu mandatov so ostali nacionalni socialisti, druga najmočnejša stranka pa je stranka nevolilcev: 9 milijonov jih ni volilo. Novi državni zbor bo štel samo 582 članov, dočim jih je imel stari 608. Izgubljene Hitlerjeve mandate je pridobil Papen, za katerim stojijo nemško-nacionalna stranka, nemška ljudska stranka in še par manjših. Kot največji uspeh teh volitev beleži Papen dejstvo, da je razbita absolutna večina Hitlerjancev, centru in bavarske ljudske stranke. Brez Papenovih strank ni v Nemčiji življenja zmožne meščanske vlade in prav verjetno je, da bo Papen ta novi položaj dobro izrabil. Socialisti so izgubili glasove na komuniste, a ostali druga najmočnejša nemška stranka, tretja stranka so komunisti z 100 mandati. Vlada se začne prihodnje dni pogajati s strankami in od uspehov pogajanj je odvisno, bo li novi državni zbor delazmožen. Pričakuje se koalicija hitlerjancev, centrušev in nemškonacionalcev. V drugem slučaju pa obstoja možnost, da bo kancler tudi novi državni zbor razpusstil.

Nemci zahtevajo nov plebiscit v Eupenu in Malmediju. Nemška zunanja politika se razvija po točno določenem programu. Najprej so Nemci zahtevali črtanje reparacij in dosegli tod izreden uspeh. Manj jim gre posreči borba za priznanje pravice oborožitve in sedaj se lotevajo še zadnjega cilja: revizije nemških meja. V Berlinu se mnogo govori o izgubljeni Alzaciji in Loreni in o Eupenu in Malmediju. Zadnja dva okraja sta bila na podlagi glasovanja prisojena Belgiji. Nedavno pa je nemški general Einem izjavil uredniku nekega francoskega lista: Za Eupen in Malmedi je bil v Verzaju določen plebiscit in nočem govoriti o tem, kako se je izvedel. Edino pravilno bi bilo, da bi tudi naši sovražniki enako striktno izvajali svoje obveznosti, katere so jim bile naložene. — Nedavno se je vršilo zborovanje v Krefeldu in tam so zborovalci odkrito zahtevali oba Belgiji prisojena okraja. Minister notranjih zadev je brzojavno izrazil svoje čestitke in naglasil, da se mora dati prebivalstvu okrajev Eupen in Malmedi še enkrat pravica, da glasuje za Belgijo ali Nemčijo. Zborovanje sta podprla tudi vojni minister Schleicher in kancler Papen. Zborovalci so poslali Društvu narodov v Ženevo brzojavko z istimi zahtevami. — Novo gibanje v Nemčiji vzbuja pri zaveznikih, posebno v Belgiji, ogorčenje in protest. Splošno se namen Berlina, da bi razrušil po vojni nastali položaj, ostro obsoja.

Desetletnica fašizma v Primorju. Po bučnih proslavah desetletnice fašizma, ki so jih organizirali fašisti z velikanskimi stroški v vseh krajih ob jugoslovanski meji in večjih krajih Juliske krajine, so fašistični voditelji sila ogorčeni, ker domače prebivalstvo ni hotelo sodelovati. Iz Rima je prišlo povelje, naj

fašistični voditelji gledajo predvsem nato, da bo prebivalstvo sodelovalo na slavlju. Naročeno jim je bilo, naj ne štedijo ne z denarjem in ne s trudom, da bo zamogla Italija pred zunanjim svetom pokazati, da v Italiji ni narodnih manjšin. Načrt pa je popolnoma propadel. Da se sedaj voditelji maščujejo nad prebivalstvom, so pred tednom aretirali zopet nad 300 ljudi in jih odpeljati v goriške in tržaške zapore. Med drugimi je bil aretiran tudi brat krškega škofa dr. Srebrniča. In da bi to postopanje ne izgledalo kot maščevanje nad slovensko manjšino, so raztrosili po raznih vaseh komunistične letake in tako našli povod za novo preganjanje primorskih Slovencev in Hrvatov.

Angleški brezposelni so naskočili parlament. Število brezposelnih v Angliji stalno narašča in vedno bolj ogroža fundamente nekoč tako mogočne države. Nedavno so napovedali brezposelni pohod v London. Iz vseh krajev so privreli v mesto in nameravali naskočiti parlament. S silnim žvižganjem in kričanjem so se pomikale množice po mestu, policija je morala zapreti vse dohode. Brezposelni so napadli s kamenjem vozove cestne železnice in šele po velikem trudu in številnih aretacijah se je policiji posrečilo preprečiti nameravano demonstracijo pred parlamentom. — Vlada se je izjavila pripravljeno, da olajša bedni položaj angleških delavcev.

Svetovna gospodarska konferenca se bo vršila v Londonu meseca februarja. Na njo je pozvanih 67 držav, da se je udeležijo po svojih pooblaščenih zastopnikih. Med njimi je deset držav, ki niso članice Društva narodov. Konferenca bo iskala rešitev iz sedanje gospodarske krize in na njo stavljajo državniki svoje zadnje upanje. — Kaj, če rešitve ne bodo našli in se bo konferenca zaključila samo z dobrohotnimi nasveti?!

Kmet! Veliko prijateljev imaš!

Volitve so spet in tokrat volijo kmetje. Naenkrat se jim oglašajo prijatelji. Socialni demokrati, nacionalni socialisti in komunisti so zopet prijatelji kmetov. Vsi nas imajo zopet radi, dobro nam želijo, da bi jim dali svoje glasove in jim pomagali do moči, da bi nas potem — uničili.

Od kdaj so socialni demokrati prijatelji kmečkega ljudstva? Še vedno velja od njih, kar so sklenili l. 1895 v Breslavi: „Kmetom, tem zagrizencem zemlje, se ne sme pomagati, če hoče socialdemokracija rasti!“ Še vedno velja od njih, kar je izjavil svoječasni vodja avstrijske socialdemokracije dr. Ellenbogen: „Socialna demokracija nima naloge kmeta varovati, ampak v korist delavcev je, če kmet pogine.“ No! lepega kozla bi volili v kmečko zbornico za varuha kmetov, če bi volili socialnega demokrata. Pa se tudi razume na kmečke reči: za posle hoče šurni delavnik, 37 do 42 urni nedeljski počitek; to bi naše krave in konji imeli nedeljski post. Kmeta hočejo prisiliti do modernih naprav v hlevih itd., ko smo veseli, če spravimo denarja skupaj za davek. Naše gozdove hočejo spraviti pod kuratelo gozdarjev in še več takih reči. Ja, dobro se razumejo na kmečke zadeve!

Nacionalni socialisti obetajo kmetom nebesa. Pa obljube so poceni, a izpolnitve obljub ni treba. V Nemčiji so močni, tam že izpolnjujejo lepe obljube: Kadar se je šlo v nemškem državnem zboru za kmečke koristi, so glasovali „proti“. Celó proti varstvu domačega žitarstva so glasovali. Lepi prijatelji!

Pa komunisti! Ruske razmere dovolj glasno pričajo, kakšni prijatelji poljedelcev so. Vsak delavec in vsak najrevnejši kmet mora biti vesel, da ne živi v ruskih razmerah, kjer nekdanji kmetje še najemniki niso, ampak mašine in živina, ki mora vse oddati, a nazaj ne dobi niti toliko, da bi mogel živeti. Za take in podobne prijatelje se zahvaljujemo.

Naši prijatelji so domačini, ki z nami delajo in trpijo, domačini, ki so našega srca in duha. Naši prijatelji so domačini, zbrani v naši „Kmečki zvezi“! To bomo južnokoroški kmetje strnjeno volili 20. novembra!

Kmetje-volilci! Jasna pamet pravi, da landbundovska zastopnika Glantschnig in Ferlitsch vaših gospodarskih interesov v zboru nemških veleposestnikov ne bodeta zastopala! Vse ostale nemške stranke nimajo iz naših krajev niti enega zastopnika v zbornico. Ali bodete torej pripustili, da bodo Nemci iz severnega dela Koroške varuhi vaših teženi in interesov? Južna Koroška je v taboru „Kmečke zveze“!

DOMAČE NOVICE

Sv. Lucija. (Slavnostna otvoritev ceste Kotmaraves—Žoprače.) Nebo je ostalo v nedeljo nenaklonjeno, gosta megla je ležala nad Rožem in zastirala pogled proti Karavankam. Morda je bil tod delni vzrok, da ni hotelo nič pravega slavnostnega razpoloženja v srca številno zbrana množice, ki je prisostvovala prireditvi. Vrli župani tamošnjih občin — zgornjeveški, logavaški, bilčovski, kotmirški in škofiški — so se dobro potrudili, da bi se gospoda, ki je bila napovedana iz Celovca in Beljaka in od drugod, dobro počutila v tem slikovitem kraju nad Rožem. Slavoloki, venci, zastave, streljanje z možnarji, iskreni pozdravi in šopki, da bi gospodje končno vendar razbrali pripravljenost ljudstva. Ni se hotelo žaliti in nič izzivati, zato so imeli slavoloki dvojezične napise, v obeh deželnih jezikih je pozdravil množico zgornjeveški župan g. Spitzer. Č. župnik Petrič je izvršil cerkvene obrede in blagoslovil novootvorjeno cesto, nakar je molila zbrana množica Gospodovo molitev. Oficielna govornika — višji stavbni svetnik inž. Prix in deželni svetnik dr. Zeinitzer — sta morala čutiti vso dobro voljo slavnostnega odbora in zbranega naroda, ker sta govorila zmerno in stvarno. Skromno slavje blagoslovljanja novootvorjene ceste je zaključil g. župan Rainer.

Borlje pri Zili. (Novi župnik iz Amerike.) Po Veliki noči je zapustil našo solnčno župnijo č. župnik dr. Lučovnik in pohitel med pridne farane v Št. Janž v Rožu. Oštal nam je v nadvse hvaležnem spominu. Saj nam je popravil in povečal prej tako siromašno farno cerkev. Za njim je sooskrboval našo farno župnik Maierhofer iz Blač. V soboto, dne 29. oktobra pa je prišel k nam novi dušni pastir č. g. Lojze Mlinar. Pred petindvajsetimi leti je šel z še tremi sobratmi naše škofije v Ameriko, ker so tedaj iskali ameriški škofje tam tako potrebnih dušnih pastirjev. Ko smo izvedeli, da dobimo župnika iz Amerike, ki je pri vsem tem še naš rojak, koroški Slovenec, smo bili veselo presenečeni in ponosni, da nas je doletela ta izvenredna sreča. Zato je prihitelo k njegovemu sprejemu vse, kar je le moglo. Zvonovi so veselo zvonili, topiči grmeli, župnik Maierhofer, župan Zimmermann, nadučitelj Janach in dve deklici so ga pozdravljali v izbranih besedah. V srce ganjen nas je nato še sam pozdravil in se zahvalil za lepi in pristrčni sprejem. Sledile so litanije in blagoslov z Najsvejšim. Vsi imamo le eno željo, da bi ljubeznivi novi dušni pastir ostali za vedno pri nas.

Bilčovs. (Blagoslovitev naše šole in petdesetletnica 1882—1932.) Po skoroda štirimesečnem zidanju in popraviljanju je četrti razred naše šole dozidan in dne 30. p. m. se je vršila slovesna blagoslovitev novoprizidanega poslopja. Slovesnost je otvoril načelnik šolskega sveta s slovenskim nagovorom, katerega mu je priključil tudi nemškega za navzoče Nemce, katerih ni bilo mnogo. Nato je govoril g. nadučitelj in v mešanem nemško-slovenskem govoru polagal starišem na srce, naj pridno pošiljajo svoje otroke v šolo. Slovesnosti se je udeležil tudi ravnatelj g. Sames, ki je pred glasovanjem skozi 30 let deloval kot nadučitelj na naši šoli. V nagovoru je omenil svoje ve-sele in žalostne doživljaje, omenil, da je bil on drugi učitelj na naši šoli in da je skozi 6 let sam poučeval do 200 otrok. Tedaj ni bilo železnic, ne avtomobilov, namesto ceste je bila slaba poljska pot. V mesto so hodili peš 4 ure hoda. In kaka razlika ob petdesetletnici šole! Število otrok je neizpremenjeno, učiteljev je sedaj 5, prometna zveza s Celovcem ugodna, skratka: Nekdanji predniki bi novega obličja naše vasi ne poznali več.

Blače pri Zili. Pri nas imajo otroci šapelco dvakrat v letu: Zraven dneva Nedolžnih otročičev tudi na dan pred Vsemi sveti. Na ta dan pobirajo krapče, kruh, sadje in groše za vernih duše. Od ranega jutra pa dotlej, da odzvonijo opoldne, letajo v šumnih trumah od hiše do hiše z malimi vrečicami na ramah ter vpijejo: Krapče-e! Gospodinje morajo imeti seve pripravljene dobre zaloge. Pa naše gospodinje dajo rade „vse za vernih duše“. Saj potrebujejo.

Bistrica pri Šmihelu. Na koncu naše ljube, nedeljene Koroške smo, a zaraditega prav nič užaljeni. Kljub krizi smo podjetni in dobre volje. Rudolfov Slavko je hodil v sosedno Brežko vas s puško na rami na „poka“ in glej: ni trajalo dolgo in Rudolfova hiša je dobila mlado gospodinjino in Bistrica novo Lenčko. Pa so se zbrali fantje pevci — Slavkovi tovariši — in mu zapeli pesem in ga pospremili še k poročni maši. In ko se je vračal s poročnega potovanja ga je sprejela šmihelska godba z veselo poskočnico in čestitkami. Saj je prvi podnačelnik požarne brambe. Naj sedaj ne pozabi na obljubljeni palico „majorko“! Na mnoga leta! — Koj nato se je zdopadel zakonski stan sosedovi Črnkovi Pepci, po katero je prišel korajžen mlad posestnik iz Podgore pri Rudi.

Obilo jima sreče! — Še nekaj se pripravlja v Šmihelu. Davidova mati so mnenja, da bi predali kuhinjo mladi. Sin Juri je nasvet ubogal in ni minul teden, pa so ga vrgli s pridno Črčejevo Lizko raz „kancel“. In sedaj čakata na selskega g. župnika. No, povemo vam prihodnjič, kako smo se imeli na „hojseti“.

Sele. (Razno.) Bliža se zima s snegom in v Selah pod Košuto bo zopet oživel. Smučarjem se tam pripravlja nekaj novega: oddelek vojakov jim gradi na Mrzlem logu visoko skakalnico. Da bi pri tako velikih skokih le ne bilo preveč polomljenih nog! — Koncesijo Mažejeve gostilne zaenkrat nadaljuje nečak rajnega Mažeja g. Albin Lekse iz Šmarjete z ženo Lonko, rodom Selanko. Kakor je videti, je gostilna pod novim vodstvom že zopet dobila nekdanjo privlačnost. — Zanimanje za volitve v kmetijsko zbornico postaja vedno večje. Za občinski kmetijski odbor sta vloženi le dve listi. Naša „Kmečka zveza“ ima na čelu liste Ivana Kelih-a, p. d. Zvrh. Mlečnika, mladega izobraženega gospodarja, nadalje predlaga Valentina Oraže-ja p. d. Adamka, Janeza Mak-a, pd. Kuhla, Franceta Roblek-a, pd. Krištana, Valentina Užnik-a, pd. Tomana, Florijana Olip-a, pd. Užnika, in Blaža Bradač-a, pd. Zvrh. Dojvaka. Vsi so skrbni gospodarji in bodo zato gotovo dobro zastopali naše koristi. Landbund pod imenom „Domača kmetijska stranka v Selah“ pa kandidira na prvem mestu gostilničarko Marijo Rakušak, pd. Trklo. Socialistični in komunistični agitatorji iz borovaljske občine iščejo sicer na zborovanjih pristavev, a jih med pametnimi kmetji ne najdejo.

Radiše. (Rop.) O nas Radišanih slišite čitatelji našega lista samo tedaj, kadar se gre za kako dobro uspelo društveno prireditev ali za pretep. V zadnjem času nam je oblast prepovedala celo rabo društvenih prostorov in nam onemogočila pospeševanje kulturnega razvoja, četudi je vključen deželni vladi oddelek za ljudsko izobrazbo. Vodja tega oddelka je dr. Winkler Hermaden. Če on soglaša s tem, da so se nam zaprli društveni prostori, je slab pospeševalec ljudske izobrazbe. Današnje naše poročilo se tiče tatvine občinske blagajne. Tatovi so jo odnesli pretekli teden v bližnji gozd, jo odprli in raztrgali baje vse papirje. Če je bilo kaj denarja v blagajni, nismo mogli ugotoviti. Pred kratkim časom je bilo občinsko knjigovodstvo pregledano na zahtevo slovenskih občinskih svetnikov. O tatovih se širijo razne nepotrjene novice.

Koroški drobiž: Pri Voštarju v Globasnici gospodari najemnik. Posestnik je slaboumen, mati umrla in sin namerava v par mesecih prevzeti posestvo in najemnika odsloviti. V noči na 16. okt. pa ga je najemnik nameraval zastrupiti z lizolem. Sin se je pravčasno zbudil. Najemnika so zaprli. — V Borovljah je umrla 11 letna hčerka notarja Alojza Krakerja. — Č. melviški župnik Mikula je zopet obolel in se nahaja v beljaškem sanatoriju. — V petek, dne 4. novembra je predaval č. dr. Blüml v Leonovi družbi o umrlem kanclerju dr. Seiplu. Predavatelju, ki je bil osebni prijatelj velikega avstrijskega državnika, je v njegovih izvajanjih z zanimanjem sledila številno zbrana celovška inteligenca. — Število brezposelnih je znašalo 29. oktobra na Koroškem 14.897 in od teh jih uživa brezposelno podporo 14.241.

NAŠA PROSVETA

Občestvo.

Pogosto izgovarjamo to besedo v molitvi, često se jo omenja na shodih in sestankih in v listih. Je to beseda, ki postaja v naših dnevih raztrganosti in osamelosti nekak zdravilni recept za sodobno bolezen. V prvo je težko umljiva in dejal je fant, ko je slišal to besedo, da mu je kakor da bi hodil v mraku in gledal samo obrise hiš in cerkva in da mu je kakor skrito, kar se skriva za njimi in v njih.

Mi govorimo o „občinah“ in „občanih“, iz društva „izobčimo“ člane, ki se nočejo pokoravati pravilom in ciljem, mi z ljudmi „občujemo“. In vsem tem izrazom je sorodna beseda „občestvo“.

Moderni svet, poln sebičnega in lažisvobodnega duha, je v marsikateri družini že razdejal bogohoteno, naravno skupnost. Družina je — kot smo govorili že v zadnjem članku — mala državnica očeta, matere, otrok. Vsi so združeni nekako v eno telo, v enoto. Družinski člani so člani tega telesa. Zastonj se boš trudil, da bi zagledal tisto skupnost družinskega telesa. Videl boš očeta ali mater ali otroka ali vse tri, v družino in v družinsko občestvo pa moraš verovati. Družina je vidna samo v svojih članih, sama je nevidna, duhovna. Doživš pa lahko družinsko občestvo notranje ob skrbnih stariših, ljubečih bratih in sestrah. In v živo te bo zadel poizkus, ki bi hotel z nezvestobo ali sovraštvom razdežati družinsko edinstvo in spraviti neednost med družinske člane. V družino moraš verovati, družinsko občestvo doživljaš v svoji notranjosti.

Kakor v lepi pravljici zaživi naša domača vas, kadar nam vedo povedati o nekdanjem življenju na vasi, o skupnem trpljenju in veselju, o skupnem delu in molitvi ter o bratskem sožitju naših prednikov. Ob takih spominih vstaja pred nami vas, sezidana okrog cerkve kakor otroci okrog mize. Takrat je bila močna in živa vaška skupnost, ko se je družila vsa mladina in izločevala le tiste, ki so delali proti vaški časti. Tedaj je živela vas z fanti pod lipo, z dekleti na preji, ob krstu in poroki in pogrebu, v nedeljah in delavnikih. Novi napredni duh pa je razdružil vaško skupnost in jo raztrgal na sto in tisoč drobcev. In če danes pravijo, da vas umira, imajo prav!

V ljudstvu gineva tudi čut in zavest narodne skupnosti. Preozke meje si postavi človek in komaj, da vidi še sosedno vas in svojo dolino, ne more in noče pa zajeti vseh onih, ki

